

Womhaj Bóh!



Czísło 21.
26. meje.

Łétnik 5.
1895.

Szerbiske njedzelske łopjenka.

Wudawaju ƚo kóždy ƚobotu w Esmolerjez knihczišczeretni w Budyschinje a ƚu tam dostacž sa sčtwórtlétnu pšchedplatu 40 np.

Gradi.

Joel 2, 28: Ja chzu wot mojego Ducha na wscho czéło wulecž.

Woszebni hosćo dadža tym, kotrychž chzedža pščiněz wopytacž, hižo do přédka prajicž, so k nim pščinědu, duž jim ƚwojeho póbła pšczelu, kiž dyrbi sa nich bydło ƚasacž a wscho sa nich rjenje pšchihotowacž. Profeta Joel bě tajfile Božeho ƚwjateho Duchowu pšboł. Wón je něhdy ƚwojemu luděj wótšje k hłobom pšchpowjedžil, so ƚwjaty Duch pščinědže.

W starym ƚlubje dostachu drje k chwilemi tež někotři ƚwjateho Ducha darjeneho, ale jeno na wěštu chwilu, duž móžachu profetajo se ƚwjatym Duchom wobdarjeni přédowacž a džiwy czinicž. Woni dostachu ƚwjateho Ducha, so tak praju, k ƚapkami.

Alle ƚwjatki bu ƚwjaty Duch na wuczomnikow wulaty, so ƚo ƚaž móžna rěka na nich lijesche a po tym pšchi nich pšchezo sawosta. Wón jich wschěch k nowa porodži, wonowi a w nich džělawy sawosta. Takle wón nascheho Snjesowu sawočany skutk w domje, we wutrobach a w žiwjenju dodoknja.

Boła naš kšesczijanow ƚwjaty Duch to ƚame džéło dodoknja. My jeho hižo mamy, ale spochi wón k nowa k nam pščinědže a pščiněke nam ƚwoje rjane dary.

Jako bu ty kšeczeny, bu ty Bože džéczo. Tehdy ƚo ty k nowa narodži. Alle ty dyrbiš tež tajki džek mēcž, na ƚajkimž ty do wscheho ƚwoje „haj“ wuprajíš, sčtož bu tebi pšchi twojim wuščeczenju jako kšeczenški dar nadarjene. Ty bu něhdy kšeczeny a saworjeny do

trojenicžkeho Boha, ale sechzesch sbóžny bycž a wěcznemu hněwej wuczaknyč, dyrbiš ƚo ty pokutny a k polnej wěru k Bohu wołacž.

Bóh je tu sa tebe a pšchi tebi spochi se wschej ƚwojej hnadu a se ƚwojimi darami, ale ty dyrbiš mēcž wocži a wušchi, ruzy a wutrobu sa wschě tole Bože dary.

Hdyž Boži deschcžik dže, tehdy drje wón wschu ƚrajinu womacža, tola na puczach a na ƚamjenjach wón stejo nje-wostanje, ale k nich wotběhnje, jenož na ƚworanym poli a na luzy a na sawrodze ƚo wón do semje sawčisčezji a ƚorusčki wuščewi, jim nowu móž spocžzi, so móhke ƚwój plód njesčž.

Wot nascheho kšeczenja ƚem ƚwjaty Duch nad nami wobstajnje džéla, chze nam naschu duschu smjechcžicž, do-hotowacž, so móhli jeho hnadu a jeho bohate dary do ƚo nuts wsacž, pšchetož halle po tym, hdyž ƚmy je ƚobu do ƚo wsali, budžemy woprawdže wěrní kšesczijenjo, džéczi ƚwětka; jako tajzy ƚmy ƚwojeho sbóžnika pšnali a tajkele pšnacže wschě nasche myšle wujakni .a nascheho ducha wodži, jako tajzy se wschej ƚwojej duschu se ƚwojim sbóžnikom sjenoczeni wostanjemy, so hinascho njemóžemy, dnyžli ƚwojemu Snjesej k czéłom a k wutrobu ƚlužicž.

Wscho tole chze nam ƚwjaty Duch nadaricž. Jeli ƚo jemu nje-pšecziwisch a ƚo pšecziwo njemu njesapjerascž, chze ƚo wón na wsche czéło wulecž, to rěka, chze tebe hrěschneho a ƚmjertneho człowjeka wscheho pšestworicž, wonowicž, wuščwecžicž. Mlž jeno wuczeryam a předarjam, ale wschěm, starym a mlodym, mužskim a žónskim je

šlubjene: Njebjeski Wótcz chze šwojeho šwjateho Ducha wšchém dacž, kiž jeho wo njeho prošča.

Knježe Božo, luby njebjeski Wótcze, wušlyšch naš! Slej, my mamy šwoje wutrobny šwotewrjane, wulij do naš twojeho šwjateho Duchowe dary a hnady, so byle našche próšne wutrobny wupjelnjene, našcha hordowicz powodžena, našcha njeczistocz potepjena, a so móhlo twoje šwjate šlowo w naš šwój dobry plód njecz. Šamjen.

Wěrnocz biblije, šafitana pšhecziwo jeje njepšheczelam.

(Šotracožowanje.)

Džiwu.

So je Ješuž žiwu, hacž runje je wumrjel, je bjes dwěla najwjetšchi a šaložki dživ. Šchtóž to pšchipošnaje, tež pola druhich džiwow prajicz njemóže: „Ta wěz je hinascha, to šo njewěri, tajke něšcto šo njese štacž mohlo, duž — šo tež štalo njese.“ Tak myšli a řeči jich wjele a šo pšches to wotdžeržecz da, šezjenja se žohnowanjom čitacz. Drušy šašo praja: Ješuž je š magnetiškim mozami šhorých wuštrawil a šebi myšla: „Šchtóž šo po wašchnju pšchirody (natury) wuškladowacz hodži, wjazy žadny dživ njese.“ To praji wěšty Šannenbergo.

Ma to mamy šwoje šnapšhecziwicz:

1. Njhdže biblija pšchirodne wězy a škufkowanje Bože taf rósno njetorha, kaž to njewěra čini. 2 Mójš. 14, 21 šteji, „šo ranšchi wětr čerwjene morjo wušwiji“, wopor Šliašowu blyšt šapali 1 Šral. 18, 38. (pšchir. Šjow 1, 16). Šanheribowe wójšto mór šanicži Šef. 37, 36, a tola šu to wurasne džiwu Bože. Wěšfiki šu jeho póbli a wohenjowe plomjenja jeho šlužomnižy (Šf. 104, 4), kotryž čini, šo mróčeze horje štwajja wot šonza šemje, kotryž blyštjanje š deščežom čini (Šf. 135, 7), kiž čini, šo žito rošče (Šf. 104, 14), to je tón Wóh, kotryž džiwu čini. Ššcheczižian tež wě, šo šo žito na poli šuje a po wašchnju pšchirody rošče a ploda njese a šo pošpěče a wumlóči a pšcheda, a šo šo w městach šhlěb na jednore wašchnje pola pšekarjom šupuje, a tola wón prošy, šo čhžyl nam Wóh našch wšchědny šhlěb dacž a šo jemu wšchědny je šo tón dar džakuje. Šo tajšim šchtož móže šo po wašchnju pšchirody „wuškladowacz“, š tym hiščeže džiw byčž njepšcheczanje. Ma wopaš, žyla pšchiroda je Boži škufk a teho dla polna džiwow dobrocziwošče a mudrošče Božeje. Teho dla paš njetrjeba šo tež hnydom njewěra temu porokowacz, kotryž chze roššajnicž, kaž šu šo něhdže džiwu mēle. Wšy dopomnišy hiščeže juntróčž na 2 Mójš. 14, 21.

2. Šo šo na šwěče žara wjele wězow štanje, kotrež my roššajnicž a šapšchijecz njemóžemy, ničto rošomny přecz njemóže. Čhžyl-li paš šchtož prajicz: „Šchtóž njerošymju, šo njese štacž mohlo, duž šo tež štalo njese“, potom budža šo drušy tajkej hordowšnej myšli jenož šmjecz. Šóždy rošomny čłowjek praji, kaž šo najwjetšchi wučeni hušto činja: Tu je něšcto, šchtož ja wujafnicž njemóžu.

Šchtóž paš je šam na šwojej wutrobje džiwu žiweho Boha našhoniš, šo je š njeměra pšches Ješuža do žiweho towarštwu š Bohom pšchichoš, wěšče praji: Šchtóž je to na mni dokonjal, njese jenož štworicžel štwórbny, kiž je pšchirodne šakonje po šwojej woli poštajiš, ale wón je tež mišchtr štwórbny, šo dšrbi jemu wšchitko šlužicz, hdyž chze šwoju hnadnu wolu, čłowjeka šbóžneho činicž, pšchewjecz. Wón njese taf na pšchirodne šakonje šwjajany, šo ničšo druge njesamohl, ale wón móže tež taf šapšchimnyčž, šo my pššnajemy: Wón je, kotryž tajke čini, wón je, kotryž š tym šwojich pššlow wobšruczuje. Wón je, kotryž šhoroščž a nišu teho šwěta, kiž š hrěcha pšchindže, šašo wuhoji a čłowjeka, kotryž šo ša nim prašča, wumóže. Dokelž šmy žiweho Boha w Šhryštušbu namakali a dokelž wěmy, šo jeho wěčna hnadna wola na pšchirodu njedžywa, ale na čłowštu dušchu, teho dla jemu wěrimy, šo njese jenož pšches prošetow, pšches Ješuža, Šetra a Šawola džiwu činiš, ale my wěmy, šo móže wón, hdyž je ša duchowne šbože čłowjekow wužitne, tež dženša hiščeže džiwu činicž a je čini.

Tola 3., wěra šo š žyla pšches šwonkowne džiwu njewušškufkuje, ale džiwu dšrbi jenož š temu šlužicz, š wopšedka do žyla čłowjeka na pomozniša šedžbliwego činicž, dale paš šobupomoz ša wěru byčž. To biblija šama wupraji. Šich wjele je džiwu na šamšnym čěle našhoniš a woni njejšu š wěre pšchichoš, n. pšch. 9 wušadni Šuf. 17. Šdyž čhzedža ludžo pšcheco jenož džiwu a

šnamjenja widžecz, Ješuž jich našwari Šan. 4, 48, wón chze wěru bjes widžjenja džiwow Šan. 20, 29. — Šat. 16, 1. Šan. 6, 30. Šuf. 16, 31 wón šamo džiwu šapowč, pšchetož hdyž ludžo pšches šwonkowne šnamjenja šbudženi š šlubšchemu pšchemyšljenju a š šhutišchim myšlam njepšchindu potom š wěre njedóndu. Teho dla kaž žara šmy temu Šnješej ša jeho džiwu džakowni, š kotrymiž wěru pošylni, našcha wěra ma paš šlubšchi šaložk, hacž tajke šwonkowne šnamjenja.

Wěru Ješuž je šwojim šlowom a je šwojim šhodženjom škufkuje. Taf je šo jemu tehdom poradžilo, taf šo jemu dženša hiščeže radži.

Wšy dšrbimy šebi jenož rošpomnicž, fajke běšche jeho šhodženje na šemi.

(Šotracožowanje.)

Šjenjesh šwět wobšnježa.

Dobry ššcheczižian W. powjeda:

„Ša šym muža šnal, kotryž by pšcheco to šlowo w řeže mēl: »Šjenjesh šwět wobšnježa.« Š wón džě mēšesche we wěšty nastupanju prawo, pšchetož šjenjesh šo na šwěče, t. r. wot šwětnje šmyšljenych ludži ša najwššchšche na šwěče wobšladuja, hacž runje našch Šnješ Šhryštuš šwětno šubla mammon mjenuje, t. j. šachodne šnicžomne šublo, kotrež mole a šeršawž šezeru. Šle našch luby hinaš myšlesche. Wón běšche šabritški šnješ, pola njeho derje džěšche a wón pošlady na pošlady šhopenšche. Wšchitko, šchtož by wuššytkowacz móhl, by na dan dal, wón šebi ani njewinowateho wješela poššchal njebny, hiščeže mjenje by ša šhudnych něšcto činiš. Dobrotu činicž běšche jemu žuša wěz a wón šlowa teho šbóžniša šedžbu njemēšesche: „Šdyž paš něšcto teho šwěta šubla ma, a widži šwojeho šbratra w nušy, a šamšnje šwoju wutrobu pšched nim; kaž dšha woštanje luboščž Boža we nim?“ Ššchi tym jeho wjele ludži čšesčesche, pšchetož něšajšeho čłowjeka bohatišwo jemu na šwěče wjazy nahladnošče a čšesče nadobudže, hacž pobožnoščž a čšestne šhodženje. Wón mēšesche prawje: „Šjenjesh šwět wobšnježa.“

Šedny džěni jeho pšhecžel, š mlodoštnych lēt š nim šnaty, wopyta, š kotrymž běšche hromadž wušnyš a džělal. Bohaty muž bórny našhoni, šo šo jeho pšcheczelej taf derje šchlo njebšche, kaž jemu — pšchetož tamny šo wobohaczil njebšche a rad teho parowasche, šchtož njemēšesche. Wón to š mērom šnješesche, šo jeho pšhecžel kuš š horkach na njeho dele hladasche, jako wo šwojich mnohich šjenjeshach powjedasche a š radošču wošpjet wupraji: „Šjenjesh šwět wobšnježa.“

„Wěro wšchal je!“ praji jeho hójčž, „ale šchto čšesch je šwojim bohatišwom šapocžecz, dokelž ani žony ani džěči nimasch?“

„To čhzu tebi šjewicz“, přeni wotmolwi, „nětko šo dale prošuju, pšchetož ja šym šebi pšchedewšal, přjedy njepšchecacz, doniž mišjona polna njese, potom pšchecstanu.“

„Š potom?“ šo pšhecžel dale prašesche.

„Šotom šo na wumjenš šymu a plody šwojeho džěla wužiwam, potom čhzu šo šawješelicž, pšchetož ša šjenjesh je wšchitko doštacž, šjenjesh šwět wobšnježa. Šošledni bērtliš mojego žiwjenja dšrbi najlěpšchi byčž.“

„Š potom?“ šo drušy šrucže dale prašesche.

„Šaj potom! — nō, potom pšchindže šonž, ale to ma hiščeže dobru šhwilu.“

„Š hdyž je pšchichoš, šchto potom?“

„Šotom, pšhecželo“, běšche wotmolwjenje, „je wšchitko še šonzej, hdyž šu naš špody šemje šabšjebali, je ša naš wšchitko nimo.“

„Š, tola niž!“ wotmolwi jeho pšhecžel, „potom mamy hiščeže pšched Bohom wotmolwjenje wo našchich škufkach dawacz a na to pšchindže naššeho šudniša roššudženje, paš: Šandž š twojeho Šnješa wješelosčži, abo: Dži přecz, ja tebe njejnaju!“

Duž bohacz š šemi hladasche a bošššiwje praji: „Ša šo boječž njetrjebam, ja ničšo šchto činiš njepšym a šym žiwu, kaž drušy.“

„Šle“, drušy praji, „hdyž Wóh šo tebe prašča: Ššy ty š puntom, kotryž tebi dowěriš, derje šošpodošal? Ššy je šwojim ššytkom šhudnych naššeczil a napowiš, šy šmilne dary woprowal š wumožanju šwojich šobucžłowjekow, kotšiz w nušy a hubjenštwje čžela a dušche šawutla?“

Duž bohaty njelčesche, drušy paš štanj, jemu ruštu poda a praji: „Šene je nušne, luby pšhecželo, mjenužy šteječž ša tym, šchtož šo nam wšacz njemóže.“

Te słowa bogatemu muzej i wutrobje dżechu. Wot teho czaša wjazn ja tym nješteješche, kaš by swoje kublo pschisporil, ale kaš by jo i sbožu swojich sobuczłowjekow nałožił, a jako wumrije a so jeho testament woczini, so wupofasa, so bęšche swoje zyle samoženje sa skutki kichešcijanšteje kmilnošče wotkasał, kotrež maja polóženje cłowškeho hubjenstwa sa swoj nadawł.

Schtóž so na kładym kmili, tón poččuje temu Anjesej. Pschisł. 19, 17.

Něšto i druhej kasni.

W domje njebožićkeho duchowneho Oberlina bydlesche jeho pschichodna macz, i kotrež so won jara derje snješesche, jenož jene fararja rudžesche — ta stara žona so teho wostajicž njemóžesche, pschi kóždej skladnošči „mój Božo!“ abo „mój Jesužo!“ sawolacž. Gusto bęšche jej Oberlin i pscheczelniwosču to njeprawo rofestajal. Wschitko bęšche podarmo. Wona by kóždy krócz wotmolwila: „To slē wote mnje myšlene njeje, to mi Bóh luby Anjes sa slē njeměje.“

Jedyn dzeń stara žona w khlódnizy w sahrodže ředžesche, Oberlin paš na kale hušanzy šberasche. Won praji: „Maczi, jena hušanža!“

„Sateptaj ju!“ bęšche wotmolwjenje.

„Maczi, jašo jena hušanža!“ sa krótki czaš praji.

„Čižiti ju prjecž!“ wona wotmolwi.

„Maczi, jašo jena hušanža“, Oberlin třeczi krócz praji.

„Čižiti ju tola prjecž!“ stara žona hñěwna praji.

Sako hnydom jašo sašlyšcha: „Maczi, hiščeže jena hušanža“, wona roshorjena staže a do domu khwatasche. Sejny pschichodny byn sa nej džesche, wona paš jeho našwari, kaš móže ju taš i lěpschom' męčž, hdyž tola šchtwórtu kasnju snaje. Oberlin praji:

„Čuba maczi! To njebęšche taš slē myšlene, Wy mi to sa slē męčž njeměče.“

Nětko stara žona pšna, šhto męšesche Oberlin do wotpohlada a tón dale powjedasche:

„Šaj, hlejče, Wy seže na mnje šla, so bym Wasche njeno šchtyri krócz njenušnje wuprajil, njedyrbjal so Bóh luby Anjes w njebjęch, tón šwjaty, hiščeže bóle na naš hñěwacž, hdyž jeho njeno njewužitnje wužiwamy?“

Wona mjelčesche a so wot teho czaša prózowasche, to hrošne nawuczenie wotpołóžicž.

Polhoštana njewěrnosčž.

So prošchnej dróšy pschipołdnju hantwerski špróžny štuapasche. Sa khwilu so jemu i pólneje sežežki druhi pschida.

„Šollah, hdyže wjedže tebe twój pucž?“

„Pšhežo runje won, domž hospody njenamafam.“

„Šy drje hižo dolho na pucžu?“

„Wot rano šhesčich nejšym wotpocznył, ani kuska pojedł. Šsnano w bližičej wšy něšto wot kmilneje dušche dostanu.“

„Sa řobu du, tež ja mam hlóđ kaš wjelł w šymje. Majradšcho mam so i duchownym, pschetož čži naš porědko i durjemi won pokaza. Pohlej! Njepokasuje so tam šady šchtomow węža! Šurrah! tam je tež šara — duž bratsje štupajmoj!“

Šantwjerškaj dale khwataschtaj a sa šchtwórcž hodžiny do wšy šastupišchtaj.

Ma dobo přeni stejo wošta i porštom na Njepomufowe řwjecžo pschi mošče stejaze pokasujo.

„Šm“, praji wón, „tu hubjenje třechimoj. Wjeř so mi katholiška byčž šda. Sa paš bym ewangeliški. Duž wot fararja wjele hnady woczafacž njetrjebam.“

„Nó, šhto to wo to, so by ewangeliški“, drugi wotmolwi. „To bym ja tež. Šdyž so naš tu šhto sa našču wěru prascha, wěšo prajimoj, so kmój katholiškaj. Š wěrnosču so wobčežowacž njetrjebajch. Šchtóž to čžini, daloko na našchim hubjenym řwěče njepšchindže.“

„Sa hinał myšlu“, přeni džesche. „Tola čžini ty, kaš řebi ty myšlišch. Sa jeneho wobjeda dla řwoju dušchu se řžu wobčežowacž njecham. To radšcho se řuchim khlěbom sa lubo wošmu a wobthowam čžiste řwědomje.“

Šso taš rošřecžujo bęšchtaj wonaj do šarskeho dwora šastupiloj. Šako sa šwóncžł sežahnyschtaj, šarschi, po šdacžu dobročiniwy řwjes i kulojtym woblicžom wuńdže, to bęšche šarač.

„Nó, wój drje štaj hlóđnaj?“ so pscheczelnje praschesche. „Štaj tež šprawnaj katholiškaj kichešcijanaj, kaš so řlišcha?“

„Šaj, wyřkofodostojny řnježe“, jedyn wotmolwi.

„A ty, mój řyno“, so šarač na druheho wobroczi.

„Sa řym ewangeliški“, praji wón. „Tola mam nadžiju, so moja wěra mje kichešcijanšteje řmilnošče njehóđneho njecžini.“

„Nó, čžemny hladacž“, šarač praji, „hačž je tu něšto sa waju i ředži.“

Sa khwilu wón jašo pschindže, w jenej ruzy řchllu i huřazej pjecženju, w druhej řchlicžku i rajškom w wodže warijenym njehesche.

Woczi hejchlerja so řadosčimew řwěčeschej, pschetož wón so nadžijesche, so je přenja řchlla sa njeho. Tola hłaj, wón rajš došta a duchowny džesche:

„Luby pscheczelo, dženša je pštny džen, na kotrymž řwěrnny řyn řwojeje řřtwije njasča řesčž njemě. Duž dyrbiřch i Božej čžesčži i tej ředžu sa lubo wšacž. Ty paš“, so na druheho wobroczi, „řy řezar a na řanu pschifasnju pščzenja řwjasanty njejřy. Duž se řbytkom mojeho wčzerawškeho wobjeda twój hřěšchny řóđł napjelł.“

„Božemje.“

„To prajiwšchi jeju stejo wostaji, jedyn pomalu řwoju hubjenu ředžž pőžerasche, drugi řebi dwójzy kasacž njedasche a so do dobreje pjecženje da.“

Taš so njewěrnosčž druhdy pokhošta.

Hodler a Bože řlónčžko.

Wořebny řwjes w řendželškej došta mlódeho hodlerja darjeneho, kotrehož do wulkeje klětki w řwojim dworje řady řwojeje kheže řadži. Hodler rořčesche a bu řylny, řjany ptaš, řiž dyř dyř řwoje řchidła hibasche, jako čžyl řjecž lecžecž. Šeho řwjes řebi jeho husto wobhladowasche a męšesche wjele wjeřela nad nim. Wón dyrbesche řas na dlěšči czaš řapucžowacž a nětko bęšche jeho praschenje, šhto by i hodlerjom čžinił, hačž by jeho řwojim pscheczelam dowěrił, hdyž by dobre wothładanje męł, abo hačž by jeho puščezil. Gusto ředžesche hodler taš řrudny w řwojej klětzy, jako čžyl prajicž: čžeho dla dyrbju tudy jaty ředžecž, ja tola i temu njemšym postajeny. Tón Anjes so rořřudži, hodlerja puščezicž. Wón wotewri durje teje klětki, řhowa so w kucziku řwojeho dwora a čakasche, šhto budže hodler řapocžecž. So malej khwilzy tutón je řwojeho jastwa won džesche a wobhladniwy w dworje wokoło řhodžesche, ale wón so njesbęže do powětra. Šeho řwjes jeho wša a na murju řadži. Tež tudy wošta najprijóđny řměrom ředžo. Bęšche runje pomřóčžene njebjo a Bože řlónčžko njeměčesche. Ma jene dobo paš so njebjo wujasni a Bože řlónčžko jasne a čžople řwěčesche. Dha hodler řorje pohladawšchi řchidła hibasche a řlónčžku napscheczimwo lecžesche. Bóřny bęšche wón jenož hiščeže jako mały dnył widžecž, potom so zyle řhubi a so řenje wjazn njewřoczi.

Taš je tež i cłowškej dušchu, kotraž je jata wot hřęcha a řwěta. Šo so durje wutrobje wotewria, hiščeže njedofaha. Wotom hałle, hdyž je dušcha řejom řhryřta, to wěrne řlónčžko wobhladała a špšnalala, řbėhajo řwoje řchidła a tutemu řlónčžku napscheczimwo khwata a špěwa:

Ach, káiku řbóžnosčž, řesu, čžuju,

Šdyž so ja tebi dowěru;

Ma řwět a řwětny njerjad pluju,

Šdyž ja so tebe třošchtuju.

Ach daš, so přjedy wopytamy

A wotpoczink sa dušche mamy

Te přenicžki tej řbóžnosčče;

Ty, řwěče, řy mi hrořna řadosčž,

Mój řesuš je mi krasna řadosčž,

O třošcht, wón mój tež wostanje.

Njendž Božemu řlónčžku i pucža.

Bože řlónčžko bęšche jasne řwěčžo řkhadžalo a jeho řruhi padžechu muzej, řiž w malej komorzy, kotraž řamych wofenřow njemęšesche, řpasche, runje bješ woczi, dolho njetrjajesche, dha wozuczi. Šle widžo, so je hiščeže rano jara šashe, so na drugi boł wobroczi a špytasche dale špacž. To paš njebęšche móžno. Pšhežo wšche, bē řlónčžko pschischlo a řezesche řwoje řruhi na zyle kožo. Šnėwnny, taš pscheczęchany muž so řbęže, řuwasche řwoje kožo do druheho řuta komorki a nětko bješ molenja dolho do ranja řpasche.

Ach, hdy njeby jeno wjele cžłowjekow taš čžimilo, hdyž so wo to najwšchjšche, wo wěčnowsčž jedna. Šhryřtuš a jeho řlowo

to jaſne ſlónčko, počnje na jene dobo čłowjekej ſo ſwěćić a prjedy ſo njeſpokoji, doniž do ſpanja ſečernoſće ſapanjene čłowſke dźećo wubudźilo njeje. Čłowjek wozuczi tež, pſchetož tuto ſwětlo je pſchegara jaſne, ale to ſo njeſpudoba čłowjekej, kiž by rad hiſheže dale ſpał. Temu ſo njecha ſtanyč a na ſwoje dźelo hič; jemu ſo hiſheže jahe byč ſda, wón mēni, ſo je hiſheže dołho čaſ k temu, ſo ſtaracž ſa ſbóžnoſč. Nětko chze hiſheže ſpacž, kaž je to hacž dotal tak ſlōdzy činił. A wón wē ſebi pomhacž; wón ſlōncžku a jeho jaſnym pruham ſ pucža dže. So njeby ſo wón ſ nowa wubudžil a na ſwoje dźelo dopomnil, njeđerži ſo k zyrkwi a k Božemu ſłowu a kōždu kħutnu myſl wot ſo wotpołaſa. A woprawdže, bōrſy je ſo jemu radžilo, kaž prjedy ſpacž.

Mōj ſchecžijano, ſy ty wozucženy abo ſpiſch ty? Gladaſch ſo tež, ſo njebychu jaſne pruhi Božeho ſłowa ſwěćile do twojeje wutroby, ſo njebychu tebe wubudžile a tebe dopomnile: Čžiń, a daj ſebi pſchivolacž kħutne napominanje japoſchtoła Pawoła: „Wozucž, kiž ty ſpiſch a ſtawaj wot morwch, dha budže čze Kħryſtuſ roſſwětlicž“ (Ef. 5, 14), a tamne napominanje: „A tak, dokelž wēmny, ſo ſchtunda tu je, ſo bychmy je ſpanja ſtawali, (pſchetož naſche ſbože nětk bližſhe je, hacž hdyž my wěrjachmy). Mōž je ſo minyła, džeń pak je ſo pſchibližil; dha wotpołożny teho dla ſkutki teje čžemnoſče a woblecžmy ſo brōnje teho ſwětla“ Rom. 13, 11. 12.

Slote jabluka w ſlēbornej ſchli.

Wuprajenja naſcheho njeſapomniteho kħežora Wylema I. (Pofracžowanje.)

Wōjſko je, Bohu budž džał, dobre a wuſtojne, ale hacž dobydžemy, je w Božej ruzy. Hdyž tōn Knjeſ njepomha, je wſchitko podarmo. My tež nječamy hordži byč, jeli ſo nam tōn Knjeſ dobyče da.

Kral Wylem I., k prynzej Bjedrichej Korli, džeń 26. meje 1866.

Alle bjeſ Knjeſoweje pomozny my ničo njeſamōžemy. Wiſhed nim a jeho ſwjatymi ſudami chzemy ſo pomiznje poforjecž, naſ woadacže hrēchow pſches Kħryſtuſowu jaſklužbu ſ nowa troſchto- wacž a wot njeho ſebi ſbože a dobyče wuproſhycž.

Kral Wylem I., do powſchitkowneho pokutneho dnja, džeń 27. junija 1866.

Wōjna bēſche krōtka, ale ſbožowniſcha, hacž ſmy ſebi ſwērili ſo nadžecž. Alle to njebēſche naſcha jaſklužba, ale Boža hnadna pomoz. Za wēm, ſo je ſo wjele proſylo domach a na bitwiſheču; nětko plody modlitwow žnēmny. Na kolenach mamy ſo Bohu ſa to džałowacž. Teho dla pak tež nětko žane pſchēbēhjenje, ale pomiznoſč; to, lubi knježa, předuječe.

Kral Wylem I. k wojeſkim duchownym džeń 30. julija 1866.

Sa mam čžiſte ſwědomnje pſchi naſtačzu tuteje wōjny a wēm, ſo je waſcha wēž pſched Bohom prawa. To je kħutne wojowanje a wone budže ſebi wot mojeho luda a zyłeho nēmſtego kraja čžežke wopory žadacž. Alle ja do wōjny čžahnu hladajo k wſchewo- wědomnemu Bohu a jeho wo jeho wſchewomōžnu pomoz proſcho.

Kral Wylem I. w wuſaſni „Na mōj lud“

džeń 21. julija 1870 pſchi ſapocžatku franzowſteje wōjny.

Hdyž ſebi myſlu, ſo ja po jenej ſbožownej wōjnje čžaſ mo- jeho kralowanja ničo wjažy wocžacž njemōžach a ja nětko tōn ja zyly ſwēt wažny ſtutk dokonjany widžu, ſo pſched Bohom poforjam, kotryž je mje, moje wōjſko a wſchitkich ſo mnu ſjednocže- nych wuſwolil, to dokonjecž a je naſ graty ſwojeje wole poſtažil. Senož w tej myſli ſamožu tōn ſtutk jaſchijecž a jeho hnadu kħwalicž.

Kral Wylem I. kralowje Auguſče džeń 3. ſeptembra 1870 po bitwje pola Sedana.

Evangeliſta wēra, k kotrejž ſo ja, kaž dyrbi Waſchej ſwjatoſčzi ſnate byč, runje kaž moji předowizny ſ wjetſchinu mojich podda- now wuſnawam, mi njeowoli w naſchim ſtejiſheču k Bohu druheho ſrēdnika hacž naſcheho Knjeſa Jeſom Kħryſta pſchipoſnacž. Kħežor Wylem I. bamžej Wiuſej IX.

džeń 3. ſeptembra 1873.

W mērie ſa zyrkej džēlacž Wam čžežto njebudže, hdyž ſo na ſałowku ſchecžijaniſteje wēry do Boha a do bōjſtwa Kħryſtuſoweho

džeržicže. Potom wſchał, hdyž ſo teho njeđeržimy, potom žani ſchecžijeniyo wjažy njeſchmy.

Kħežor Wylem I. k pſchedſydyſtwu Braniborſteje provinzialneje ſynody džeń 29. januara 1874.

(Pofracžowanje.)

+ Wſchitku waſchu ſtarocž čžiſčje na njeho!

abo

Prawy adwōlata.

Doſtor Auguſt Hermann Franke praji w předowanju wo wobčeženju naſcheje wutroby pſches ſtarocž:

„Pomyſleče ſebi: Wē wudowa, kotrejž je mandželſki wſchelake liſty a piſma ſawoſtajił; wona ſo ſynje, je čžita, ſebi ſlicžbo- wanja wobhlada, ale ſo do nich njenamaka. Šchto wona čžini? Wona wſchitke piſma woſnje a je k adwōlacie donječe, prajo: „Ščžincže je do porjada po waſchim dobrym ſwědomnju, ja ſo do wſcheho namacž njemōžu, ja wam tu wēž pſchewoſtaju, wob- ſtaraječe ju derje.“

Tajki adwōlata chze tež naſch ſbōžnik byč, wón widži, ſo ſmy w tajkim hubjeſtwje; wón widži, ſo mamy wſchelake ſtarocže, tež my dyrbiſmy liſty naſchich ſtarocžow hromadže ſawalicž a je jemu pſchijecž a pſchepodacž ſ tym pſchewědčženjom, ſo budže jo derje čžinicž.“

Zuby čžitarjo, kħwataj k njemu! Twōj ſbōžnik je twōj naj- lēpſchi ſaſtupječ we wſchitkich čžežkotach twojeje wutroby a žiwjenja. Pola njeho ničo ſhubjene njeje.

Wopomnjecža hōdne.

Sako ſo junu w Zendželſkej narodny džeń krala Turja III. ſwjeczeſche, ſo w woſebnym towaſtwje ſtrowje krala ſ dołhimi rēcžemi a ſ wulkim picžom ſwjeczeſche. Senož jenicžki hōcž, wyſoki jaſtojnič, malo wina pijeſche a ſ wulkej ſrudobu wobkēžbowaſche, kał ſo hlōwy druhich pſchezo bōle ſčžoplichu a woni hodžinu a wōtſiſcho powjedachu, huſto prawje njewjedžo, ſchto chzychu. „Zuby Božo“, myſleſche ſebi ſrudny, mōža ſebi tucži ludžo woprawdže na to myſlicž, na to waſchnje krala čžeſčicž? Mōža woni woprawdže wēricž, ſo ſo kralowa ſtrowoſč ſ tym wobtwjerdži, hdyž woni ſami ſwoju ſ pſchēhnatym picžom podrywaju?“ —

W tym woſomitnjenju něſchto knjeſow ſ towaſtwa k njemu pſchijſtupi a ſ nim na kralowu ſtrowoſč klinknychu. S mērom jaſtojnič poſtaže a praji: „Na kralowe ſtrowje!“ a ſo malo ſe ſchleńzy napi. „Nē, pſchecželo, to njeplacži“, čži druſy wołachu; „wupicž, wupicž! Hdyž ſo wo ſtrowoſčzi naſcheho knjezerja rēcži, dyrbi ſo ſchleńza hacž do dna wuproſdnicž! Šchtož ſprawnje myſli, tōn to po nami čžini“, a ſ jentym poſrēbnjenjom woni ſchleńzu čžežkeho wina wupichu. Tola naſch pſchecžel ſo ſatraſchicž njeda. Pſchecželnje, ale krucže wón jim wotmolwi: „Njedžiwajče, lubi knježa! Kōždy po ſwojim waſchnju. Wy wſchitzy wēſče, kał k ſwojemu najhnadniſchemu kralej ſteju. „Šwērny hacž do ſnjercze!“ je moje heſlo. Tola njewērju, ſo dyrbi ſo ta ſwērnoſč w ſylnym picžu poſajacž. Sa ſym pſchewědčženy, ſo ſwojemu knjeſej lēpje ſklužu, hdyž ſa jeho ſtrowoſč Boha lubeho Knjeſa proſchu a ſam piju, kaž je mi to k ſtrowoſčzi.“

Pſchēkħapnjeni napicži na njeho hladachu; dokelž jeho pak ſa hōdneho, naſhonjeneho a ſdobneho muža ſnajachu, ſebi ničo prajicž njeſwērlichu, ale jeho wot teho čžaſa na pokoj woſtajiču.

Nēſchto k roſpominanju.

Kaž huſto jedyn ſmyll na druhimi widžu, chzu dweju ſam na ſebi poſnacž.

* * *

„Njepuſchecže jon!“ pſchivola jedyn, kiž bēſche do wody padnył, tym, kiž jemu powjaſ čžihnychu, ſo by ſo jeho džeržal. — „Seno ty njepuſchecž, my njepuſchecžimy!“ bēſche wotmolwjenje. — Haj, luba duſcha, jeno ty njepuſchecž twojeho ſbōžnika, wón tebe wēſče njepuſchecži.

* * *

Dobre je ſa naſ, ſo tam, hdyž naſche myſle pſchēſtanu, Bože myſle hiſheče ſwojeho kōnza nimaja.